

บทที่ ๕

เรื่องราวที่อาจอุทธรณ์ได้ในกรณีให้ออกจากราชการซึ่งมิใช่เป็นการลงโทษทางวินัย

การออกจากราชการ เพราะถูกสั่ง "ให้ออก" นั้น เป็นไปด้วยเหตุผลที่ว่า ไม่ต้องการให้บุคคลนั้นอยู่รับราชการต่อไป แต่การที่เป็นมูลเหตุที่แท้จริงที่ไม่ต้องการให้รับราชการต่อไปนั้น อาจเป็นไปได้หลายทาง เช่นว่าบุคคลนั้นเป็นผู้เจ็บป่วยจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ หรือหย่อนความสามารถ ซึ่งในกรณีเช่นนี้ก็ เป็นเรื่องเพื่อประสิทธิภาพของงานราชการ แต่ยังมีกรณีซึ่งบุคคลนั้นได้กระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง อันจะต้องได้รับโทษถึงออกจากราชการ แต่มีเหตุอันควรปรานี จึงลดหย่อนโทษให้เป็นเพียง "ให้ออก" ซึ่งในกรณีนี้ก็ เป็นไปเพื่อกำจัดบุคคลนั้นออกไปจากราชการ ซึ่งทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ของทางราชการนั่นเอง จึงเห็นได้ว่าการถูกสั่ง "ให้ออก" จากราชการนี้แยกพิจารณาได้ ๒ ทางคือ ในกรณีมิใช่เป็นการลงโทษทางวินัยอย่างหนึ่ง กับกรณีที่เป็น การลงโทษทางวินัยอีกอย่างหนึ่ง

ในกรณีที่เป็น เรื่องการลงโทษทางวินัยนั้น ได้แยกพิจารณาไว้ในบทที่ ๔ ในข้อโทษทางวินัยโดย เฉพาะแล้ว

ส่วนกรณีซึ่งถูกสั่ง "ให้ออก" โดยมิใช่โทษทางวินัยนี้เองอาจแยกได้เป็น ๒ กรณีอีกเช่นกัน และในกรณีคั้งนี้ก็ยอมอุทธรณ์คำสั่งให้ออกดังกล่าวได้เช่นเดียวกัน ทั้งนี้เพราะบทบัญญัติในเรื่องอุทธรณ์ตามมาตรา ๑๐๓ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๐๘ บัญญัติว่า "ผู้ใดถูกสั่งลงโทษ หรือถูกสั่งให้ออกจากราชการตามพระราชบัญญัตินี้ด้วยเหตุใด ๆ เว้นแต่ให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามมาตรา ๕๐ ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์ได้ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่บัญญัติไว้ในหมวดนี้" ซึ่งเป็นการบัญญัติยอมรับไว้อย่างชัดเจนว่าการสั่งให้ออกนั้น ให้อุทธรณ์คำสั่งได้ในทุกกรณีไม่ว่าจะเป็นการลงโทษทางวินัย หรือไม่ เว้นในกรณีการให้ออกจากราชการไว้ก่อน

ซึ่งก็มีโทษจากราชการไปเลยอยู่แล้ว การสั่งให้ออกที่มีโทษทางวินัยนั้น แยกได้ดังนี้

๑. การให้ออกจากราชการในกรณีที่เกี่ยวข้องกับวินัย
๒. การให้ออกจากราชการในกรณีที่ไม่เกี่ยวข้องกับวินัย

๑. การให้ออกจากราชการในกรณีที่เกี่ยวข้องกับวินัย เป็นกรณีที่มีโทษเป็นการลงโทษทางวินัย แต่ก็มีโทษเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับวินัยเสียทีเดียว กล่าวคือ เป็นการให้ออกจากราชการไปด้วยเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวินัย การให้ออกในกรณีที่เกี่ยวข้องกับวินัยนั้น อาจแยกพิจารณาได้ดังนี้

๑.๑ กรณีตามมาตรา ๘๗ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๘ พุทธศักราช ๒๕๒๐ บัญญัติว่า "เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญใด ย่อมอนความสามารถด้วยเหตุใดในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการก็ตาม หรือประพฤติกฎไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ด้วยเหตุใด และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๘๔ เห็นว่า ถ้าให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๘๔ แต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนโดยไม่ชักช้า ในการสอบสวนนี้จะต้องแจ้งข้อกล่าวหาและสรุปพยานหลักฐานสนับสนุนข้อกล่าวหาเท่าที่มี ให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบโดยจะระบุหรือไม่ระบุข้อพยานก็ได้ และต้องให้อโอกาสผู้ถูกกล่าวหาชี้แจง และนำพยานหลักฐานเข้าสืบแกขอกกล่าวหาด้วย เมื่อได้มีการสอบสวนแล้ว และผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๘๔ พิจารณาเห็นสมควรให้ออกจากราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๘๔ ดำเนินการตามมาตรา ๘๖ ทวิ ทั้งนี้ให้นำมาตรา ๘๖ วรรคสาม และวรรคห้า มาตรา ๘๖ ทวิ วรรคสองและวรรคสาม มาตรา ๘๗ และมาตรา ๘๘ มาใช้บังคับกับโดยอนุโลม และในกรณีที่ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.จังหวัดมีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการ ก็ให้นายกรัฐมนตรี หรือผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๘๔ แล้วแต่กรณี สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทดแทนได้" ซึ่งเห็นได้ว่า มาตรา ๘๗ ให้นำบทบัญญัติเกี่ยวกับการ

สอบสวนทางวินัยมาใช้บังคับ เฉพาะตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ วรรคสาม ซึ่งเป็นเรื่องอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนของนายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาล และมาตรา ๔๖ วรรคห้า ซึ่งเป็นเรื่องอำนาจของผู้บังคับบัญชา ในการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนข้าราชการพลเรือนสามัญตำแหน่งต่างระดับกัน ถูกกล่าวหาว่ากระทำผิดวินัยอย่างร้ายแรงร่วมกัน แต่เรื่องหลักเกณฑ์ และวิธีการในการสอบสวนทางวินัยตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๔๖ วรรคหก ซึ่งมาตรา ๔๗ มิได้บัญญัติให้นำมาใช้บังคับด้วยแต่อย่างใด ทำให้เห็นได้โดยชัดแจ้งว่ากฎหมายไม่ประสงค์จะให้นำหลักเกณฑ์และวิธีการ เกี่ยวกับการสอบสวนพิจารณาทางวินัยมาใช้บังคับกับการสอบสวน กรณีข้าราชการหย่อนความสามารถ หรือประพฤติคนไม่เหมาะสมในหน้าที่ควย ฉะนั้น การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตาม มาตรา ๔๗ จึงไม่จำเป็นต้องทำเป็นคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ในกฎ ก.พ. ฉบับที่ ๖ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ซึ่งออกตามความในมาตรา ๔๖ วรรคหก ๑ อย่างไรก็ตาม การตั้งกรรมการขึ้นทำการสอบสวนนั้น จะกระทำใ้คือเมื่อปรากฏว่า หรือมีข้อกล่าวหาว่าข้าราชการพลเรือนสามัญใดหย่อนความสามารถควยเหตุใด ในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือประพฤติคนไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ หรือบกพร่องในหน้าที่ควยเหตุใด และผู้บังคับบัญชาผู้ตั้งกรรมการสอบสวนเห็นเช่นนั้น เมื่อสอบสวนเสร็จแล้ว ผู้บังคับบัญชาพิจารณาข้อเท็จจริงตามสำนวนการสอบสวนแล้ว ยังมีความเห็นเช่นเดิม ดังนี้ และเพื่อเป็นหลักประกันความมั่นคงให้แก่ราชการ มาตรา ๔๗ ก็กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนนำเสนอ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. จังหวัด แล้วแต่กรณี ตามนัยมาตรา ๔๖ ทวิ ๒ และเมื่อ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ.

มติ อ.ก.พ. วิสามัญเกี่ยวกับกฎหมายและระเบียบราชการ ครั้งที่ ๑๕/๒๕๒๑
วันที่ ๑๔ สิงหาคม ๒๕๒๑

๒
มาตรา ๔๖ ทวิ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.
๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๐

จังหวัดมีมติให้ออกควยแล้ว ก็ให้ผู้บังคับบัญชาตั้งกล่าวสั่งให้เป็นไปตามนั้น แม้นในกรณี
 ข้าราชการถูกกล่าวหาว่าหย่อนความสามารถ หรือประพฤตินไม่เหมาะสม หรือในกรณี
 อื่น ๆ ตามมาตรา ๕๗ นี้ได้กระทำความผิดอันเข้าลักษณะ เป็นความผิดที่ปรากฏชัดแจ้ง หรือ
 ใ้ให้ลดยคำรับสารภาพ เป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้บังคับบัญชา หรือต่อคณะกรรมการสอบสวน
 แล้วก็ตาม ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๕๔ ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจสั่งตั้งคณะกรรมการ
 สอบสวนจะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้โดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนจะสั่งให้
 ผู้นั้นออกจากราชการได้โดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการสอบสวนขึ้นทำการสอบสวนก็ตาม
 แต่ต้องนำเรื่องเสนอให้ อ.ก.พ.กระทรวง หรือ อ.ก.พ.จังหวัดพิจารณาตั้งกล่าว
 ขวางคนเสียก่อน

ถึงแม้ว่า มาตรา ๕๗ จะได้กำหนดการแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนไว้แล้ว
 ก็ตาม แต่หากผู้บังคับบัญชาได้แต่งตั้งกรรมการขึ้นทำการสอบสวนทางวินัยข้าราชการ
 ถูกกล่าวหาในกรณีกระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง ตามมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติ
 ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศของคณะปฏิวัติ
 ฉบับที่ ๑๕ พ.ศ. ๒๕๒๐ และคณะกรรมการสอบสวนได้สอบสวนเสร็จแล้ว แต่ไม่
 ปรากฏว่าผู้นั้นได้กระทำความผิดอย่างชัดแจ้ง หากปรากฏว่าเป็นผู้หย่อนความสามารถ หรือ
 ประพฤตินไม่เหมาะสมกับตำแหน่ง หรือบกพร่องในหน้าที่ควยเหตุใด ผู้บังคับบัญชาจะนำ
 ส่วนงานการสอบสวนที่ได้ดำเนินการไปแล้วนั้น มาพิจารณาคำเนิการสั่งให้ถูกกล่าวหา
 ออกจากราชการ ตามมาตรา ๕๗ นี้ได้ โดยไม่ต้องตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวน
 ในกรณีดังกล่าวนี้ก็ทำได้

ควยเหตุที่ว่า การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรานี้ไม่ใช่โทษทางวินัย
 อันเนื่องมาจากการกระทำความผิดวินัย แต่เป็นวิธีการเพื่อให้ได้คนที่เหมาะสม มีความรู้
 ความสามารถเท่านั้นได้อยูรับใช้ราชการ และสั่งให้คนที่คอยความสามารถได้ออกไป
 พักผ่อน หรือไ้ทำงานอื่นที่ตนถนัดและมีรับราชการต่อไป แต่เนื่องจากมีใ้การลงโทษ
 ข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออกตามมาตรานี้ จึงมีสิทธิสมัครเข้ารับราชการใ้ได้อีกโดยไม่ต้องขอ
 ยกเว้นคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ.

ในกรณีที่ข้าราชการผู้ใดกระทำผิดวินัย และผู้บังคับบัญชาสั่งลงโทษในความผิดนั้น แล้ว หากพฤติการณ์แห่งการกระทำนั้นแสดงว่า เป็นการประพฤตินั้นไม่เหมาะสมกับ ตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่ควรให้อยู่รับราชการต่อไป ก็ให้สั่งให้ออกตามมาตรา ๕๗ นี้ ใ้ได้อีก โดยไม่ต้อง เป็นการลงโทษซ้ำในความผิดเดียวกัน ?

กรณีอย่างนี้จะถือว่า เป็นผู้ที่ไม่เหมาะสมที่จะอยู่รับราชการต่อไป อันจะเป็นเหตุให้ถูกออกจากราชการ ตามมาตรา ๕๗ นี้ ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้บังคับบัญชามีอำนาจแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน และ อ.ก.พ.จังหวัด หรืออ.ก.พ.กระทรวง แล้วแต่กรณี ซึ่งอาจพิจารณาได้จากอุทธรณ์ตามที่ไต่ถามมาประกอบ ซึ่งคณะกรรมการข้าราชการพลเรือนในเรื่องวินัยและการออกจากราชการที่เรียกว่า อ.ก.พ.วิสามัญเกี่ยวกับวินัย และการออกจากราชการ ซึ่งได้รับมอบหมายจาก ก.พ.ให้พิจารณาในเรื่องวินัยการลงโทษทางวินัย และการออกจากราชการ ไต่พิจารณาในอุทธรณ์ดังกล่าวนี้ และได้มีมติเห็นชอบด้วยแล้ว

อุทธรณ์ที่ ๑ ไม่เอาใจใส่ต่อหน้าที่ราชการ ละทิ้งหน้าที่และลาป่วยจนถูกผู้บังคับบัญชาสั่งลงทัณฑ์กักขังหลายครั้งไม่หลายจำ ครั้งสุดท้ายไต่ตั้งหน้าที่ราชการไปตั้งแต่วันที่ ๑๑ - ๒๔ ตุลาคม ๒๕๒๐ รวม ๑๔ วัน จึงกลับมาปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยรับว่าไต่ตั้งหน้าที่ราชการไปจริง เพราะคิดถึงบิดามารดา แล้วหาใบรับรองแพทย์มาแสดงว่าป่วยเกี่ยวกับระบบประสาท พฤติการณ์เป็นการประพฤตินั้นไม่เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ราชการ ถูกสั่งให้ออกจากราชการ ตามมาตรา ๕๗ นี้ ^๒

^๑ ตามนัยหนังสือสำนักงาน ก.พ. คอบช้อหรือกรมสรรพสามิต ที่ สร. ๐๓๐๖/๘๕๒๔๔ ลงวันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๒๐ เรื่องหารือแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการออกคำสั่งลงโทษทางวินัย

^๒ อ.ก.พ. วินัยมีมติในการประชุมครั้งที่ ๑๕/๒๕๒๑ วันที่ ๓๑ พฤษภาคม ๒๕๒๑ เรื่องที่ ๒ รายที่ ๕

อุทธรณ์ที่ ๒ พลฯ สมคร ก. ถูกฟ้องขับไล่ออกจากอาชีพ ศาลจังหวัด นครราชสีมาพิพากษาให้ออกจากที่ดิน ซึ่งอยู่ที่ตำบลบ้านเกาะ อำเภอเมือง จังหวัด นครราชสีมา ครั้นวันที่ ๑๗ สิงหาคม ๒๕๑๕ พลฯ สมคร ก. จึงขนย้ายครอบครัว ไปอาศัยอยู่ที่บ้านโนนสำราญ แล้วเกิดป่วยเป็นโรคเจ็บในท้องโดยกะทันหัน บ้านพัก อยู่ไกลไม่สามารถไปหาแพทย์ที่โรงพยาบาลให้รักษาได้ การป่วยครั้งนี้ไม่ได้ยื่นใบลา หรือรายงานให้ผู้บังคับบัญชาทราบ จนถึงวันที่ ๒๗ กันยายน ๒๕๑๕ พลฯ สมคร ก. จึงกลับมาปฏิบัติหน้าที่ตามปกติ และมีความประสงค์จะขอลาออกจากราชการ เนื่องจาก สุขภาพไม่สมบูรณ์ ปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไปไม่ได้ พฤติการณ์และการกระทำนั้นว่า เป็นผู้หย่อนความสามารถในอันที่จะปฏิบัติหน้าที่ของตนจึงถูกสั่งให้ออกตามมาตรา ๕๗^๑

อุทธรณ์ที่ ๓ นาย ก. เป็นตำรวจ ประพฤติตนไม่สมควร โดยเสสุสุรา เป็นอาชญา เบียดเบียนชาวบ้านใกล้เคียง เกียจคร้านและละทิ้งหน้าที่ราชการบ่อยครั้ง จึงถูกสั่งให้ออกตามมาตรา ๕๗^๒

อุทธรณ์ที่ ๔ นาย ข. ป่วยเป็นโรคจิตเภท มีอาการจิตฟุ้งซ่านปฏิบัติงาน ไม่ได้นับว่าเป็นผู้หย่อนความสามารถ ถูกให้ออกตามมาตรา ๒๔ (๕) และ ๕๗^๓

อุทธรณ์ที่ ๕ นาย ก. เป็นข้าราชการตำแหน่งผู้ควบคุมโรงงาน ๓ ปราบกฏข้อเท็จจริงว่ามีการต้มกลั่นสุราผิดกฎหมายขึ้นในบ้านพักคนงาน ซึ่งอยู่ในบริเวณ โรงงานสุรา แม้นาย ก. จะให้การปฏิเสธว่าไม่มีหน้าที่ไปตรวจภายในบ้านพักคนงาน ก็ตาม แต่เมื่อพิจารณาโดยละเอียดถี่ถ้วนแล้ว หากเจ้าหน้าที่ผู้ควบคุม โรงงานสุราจะเอา ใจใส่ในหน้าที่ตามสมควรก็ไม่แน่ว่าจะมีเหตุเช่นนี้เกิดขึ้น เพราะการทำสุราก็ต้องมีการ เตรียมการ

^๑ อ.ก.พ. วินิจฉัยคดีในการประชุมครั้งที่ ๑๗/๒๕๒๑ วันที่ ๑๗ พฤษภาคม ๒๕๒๑

^๒ มติ อ.ก.พ. วินิจฉัยครั้งที่ ๔๖/๒๕๒๐ วันที่ ๒๔ ธันวาคม ๒๕๒๐

^๓ มติ อ.ก.พ. วินิจฉัยครั้งที่ ๔๒/๒๕๒๐ วันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๐

การเคลื่อนไหวอย่างฉับพลัน เกิดให้ผู้ควบคุมรูปร่าง ทั้งการกระทำผิดก็เกิดขึ้นภายใน
ขอบเขตของโรงงานสุรา แต่เพราะผู้ควบคุมขาดความเอาใจใส่เป็นเหตุให้เกิดการ
ลักลอบต้มกลั่นสุราขึ้น ซึ่งกรมสรรพสามิตพิจารณาแล้วเห็นว่านายกำแหงฯ หย่อนความ
สามารถในการปฏิบัติหน้าที่ราชการสมควรสั่งให้ออกจากราชการ ตามมาตรา ๕๗^๑

ซึ่งเห็นได้ว่าบุคคลที่ถูกให้ออกตามมาตรานี้ มักเป็นผู้ที่มีใฝ่เจตนาอย่าง
แท้จริงที่จะละทิ้งหน้าที่ไป อันจะถือเป็นการกระทำผิดวินัย และมีใฝ่เจตนาจะกระทำ
ผิด แต่การที่บกพร่องไปมากเนื่องจากสภาวะจิตใจไม่ปกติ เช่นกรณีอุทธรณ์ที่ ๓ นั้น
ก็เข้าลักษณะของผู้ที่ถูกโรคร้ายของพิษสุราเข้าเล่นงาน จนไม่สามารถควบคุมตนเอง
ให้เป็นคนที่อยู่ได้ หรือในกรณีอุทธรณ์ที่ ๕ นั้น โดยลักษณะทั่วไปอย่างสามัญชนแล้ว
นายกำแหงก็ไม่น่าจะต้องรับผิดด้วย แต่เนื่องมาจากหลักการที่ว่าการสั่งให้ออกตาม
มาตรา ๕๗ นี้ ไม่ใช่โทษ และเพื่อประโยชน์ของราชการ เมื่อนายกำแหง เป็นผู้
ไม่มีประสิทธิภาพในการปกครองดูแลคน ฉะนั้น การที่ให้เขาออกไปก็จะเป็นส่วนดีแก่
ราชการมากกว่าจะให้รับราชการอยู่ต่อไปโดยไม่มีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตาม
ผู้ถูกออกจากราชการตามมาตรานี้ ก็ยังได้รับบำเหน็จบำนาญ เหตุทุกแทนอยู่ด้วยในฐานะ
ที่ตนมิได้เป็นผู้กระทำผิดวินัย

๒. กรณีตามมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดถูกกล่าวหาว่ากระทำผิด
วินัยอย่างร้ายแรง และไต่สวนสอบสวนตามมาตรา ๕๖ แล้ว การสอบสวนไม่ได้ความ
ว่ากระทำผิดที่จะถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออก แต่มีมลทินหรือมีหมองใน
กรณีที่ถูกสอบสวนนั้น ซึ่งจะให้รับราชการต่อไปอาจจะเป็นการเสียหายแก่ราชการ

ก็ให้ผู้บังคับบัญชาสั่งให้ออกจากราชการ ทั้งนี้ให้นำมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม" จากบทบัญญัติดังกล่าว ทำให้เห็นได้ว่าการถูกออกจากราชการตามมาตรานี้ จะต้องเป็นกรณี ที่ข้าราชการผู้นั้นถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดวินัยอย่างร้ายแรง จนมีการตั้งคณะกรรมการขึ้น ทำการสอบสวนตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว แต่ผลของการสอบสวนนั้น ไม่เป็นที่แน่ชัดว่าเป็นผู้กระทำความผิด อันจะต้องถูกลงโทษไล่ออก ปลดออก หรือให้ออกจากราชการ แต่กรณีก็ยัง เป็นที่สงสัยอยู่ กล่าวคือยังไม่แน่ใจในความบริสุทธิ์ของผู้ถูกสอบสวนนั้น ซึ่งเรียกวามีมลทินหรือมีหมอง ในกรณีที่ถูกสอบสวนนั้น

คำว่ามี "มลทินหรือมีหมอง" นี้ เป็นถ้อยคำแยกจากกันไม่ออก โดยอาจอธิบายความหมายได้ว่า มลทินนั้นเป็นเรื่องด้านจิตใจ ส่วนคำว่ามีหมองเป็นเรื่องเกี่ยวกับการกระทำ เมื่อใครคิดทุจริตก็เรียกว่าผู้นั้นมีมลทิน แต่เมื่อพยานหลักฐานไม่พอ จะฟังได้ว่ากระทำความผิดก็เรียกว่ามีหมอง^๑ ฉะนั้น ผู้ที่ถูกสงสัยว่ากระทำความผิดจนกระทั่งถูกตั้งคณะกรรมการขึ้นทำการสอบสวนแล้ว แม้ยังไม่ไต่ความว่ากระทำความผิดจริง แต่ก็ยังเป็น ที่กลางแกลงใจอยู่ การที่จะให้รับราชการต่อไปนั้นไม่สมควร จึงต้องให้ผู้นั้นออกจาก ราชการไปในกรณีตามมาตรา ๕๘ นี้ ฐานมีมลทินหรือมีหมอง มีไซ้เป็นการลงโทษ เพราะจากการสอบสวนก็ไม่ได้ความว่ากระทำความผิด แต่ก็เป็นกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำผิด วินัยอยู่ด้วย เพื่อเป็นการให้หลักประกันแก่ข้าราชการผู้ถูกสงสัยดังกล่าว นอกจากจะได้รับการ จากคณะกรรมการสอบสวน ตามมาตรา ๘๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ แล้ว บทบัญญัติมาตรา ๕๘ ยังกำหนดให้นำมาตรา ๕๗ มาใช้บังคับโดย อนุโลม ซึ่งหมายความว่า เมื่อคณะกรรมการสอบสวนเสนอความเห็นมายังผู้บังคับบัญชา ผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนแล้ว ผู้บังคับบัญชาดังกล่าวเห็นว่าสมควรให้ออกจาก

ราชการ ก็ให้ดำเนินการตามมาตรา ๔๖ ทวิ ทั้งนี้ให้ตามมาตรา ๔๖ วรรคสามและวรรคห้า (ซึ่งเป็นเรื่องอำนาจของผู้สั่งแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวน คือนายกรัฐมนตรีและผู้บังคับบัญชา) มาตรา ๔๖ ทวิ วรรคสอง และวรรคสาม (ซึ่งเป็นเรื่องอำนาจในการสั่งลงโทษ) มาตรา ๔๗ (เป็นกรณีไม่ต้องสอบสวน เพราะรับสารภาพ หรือความผิดที่ปรากฏชัดแจ้งตามกฎหมาย ก.พ) มาตรา ๔๘ เรื่องอำนาจของคณะกรรมการสอบสวนมาใช้บังคับโดยอนุโลม นอกจากนี้เรื่องราวของข้าราชการที่ถูกสอบสวนยังได้รับการพิจารณากลับกรองจาก อ.ก.พ. กระทรวง หรือ อ.ก.พ. จังหวัดแล้วแต่กรณี ซึ่งเป็นหลักการในการให้หลักประกันแก่ข้าราชการผู้นั้น เมื่อ อ.ก.พ. มีมติให้ผู้นั้นออกจากราชการ ก็ให้นายกรัฐมนตรีหรือผู้บังคับบัญชาดังกล่าวแล้วแต่กรณี สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

ผลของการสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๔๘ นั้น ให้ข้าราชการผู้นั้นออกมีสิทธิรับบำเหน็จบำนาญ เหตุทดแทนได้ และการถูกสั่งให้ออกตามมาตรานี้ไม่ถือเป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการสมัครเข้ารับราชการอีก

ส่วนกรณีอย่างใดจะเป็นมีมลทินหรือมีวามองนั้น เป็นเรื่องที่ยากในการพิจารณา เนื่องจากเป็นกรณีที่ใกล้เคียงอยู่กับกรณีที่ว่าผู้นั้นกระทำความผิดวินัยหรือไม่ ซึ่งอาจพิจารณาได้จากอุทธรณ์คดีคือ นาย ก. เจ้าหน้าที่ชลประทาน ๕ ได้เบิกเงินเป็นค่าน้ำมันไปจากทางราชการ เมื่อวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๕๑๔ และวันที่ ๒๔ สิงหาคม ๒๕๑๔ แล้วไม่นำเงินไปชำระให้แก่ว่านไทยรัตน ซึ่งเป็นเจ้าหนี้ จนกระทั่งมีการร้องเรียนกล่าวหาเกิดขึ้น และคณะกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริงได้ทำการสอบสวนแล้ว นาย ก. จึงได้นำเงินไปชำระให้ร้านไทยรัตน ในชั้นกรรมการสอบสวนข้อเท็จจริง เจ้าของร้านไทยรัตนยืนยันว่า นาย ก. ได้มาขอใบเสร็จรับเงินไปก่อน โดยอ้างว่าจะนำไปเป็นหลักฐานขอเบิกเงินจากคลังจังหวัดร้อยเอ็ด ทางร้านจึงออกใบเสร็จให้ไป แต่บันทึกไว้ในใบส่งของว่ามีได้ชำระเงิน ต่อมาในชั้นกรรมการสอบสวนทางวินัย เจ้าของร้านค้ากลับคำให้การเดิมเป็นว่า นาย ก. ได้นำเงินค่าน้ำมันเชื่อเพลิงมาชำระแล้ว แต่ตนยินยอมให้นาย ก. ผู้มีเงินจำนวนนี้ไปเป็นการส่วนตัว โดยมีหลักฐานเป็นหนังสือของเจ้าของร้านไทยรัตนแจ้งให้นาย ก. ทราบว่า เมื่อนาย ก. เบิกเงินค่าน้ำมัน ๑๔,๖๐๐ บาท ได้แล้วนำไปใช้

ได้ ส่วนอีก ๕,๕๐๐ บาท ให้มารับที่ร้านได้ กรมชลประทานเห็นว่าแม่ภายหลังทาง
เจ้าของร้านจะอ้างว่า เป็นการกู้ยืมกัน เป็นการส่วนตัว ก็เป็นเหตุผลที่ฟังได้โดยไม่สนิทใจ
ว่าจะมีการกู้ยืมกันจริงตามที่กล่าวอ้าง จึงให้ออกจากราชการ ฐานมีมรดกหรือมีหมอง
ซึ่งกรณีมีมรดกหรือมีหมองนี้ มักอยู่ในลักษณะของ เรื่องที่ทุจริต แต่ไม่มีพยานหลักฐาน
ยืนยันได้อย่างแน่ชัดว่ากระทำผิด แต่จะว่าบริสุทธิ์ก็ยังไม่แน่ใจนั่นเอง

๒. การให้ออกจากราชการในกรณีที่ไม่เกี่ยวกับวินัย

ตามบทบัญญัติมาตรา ๕๔ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน
พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งอาจอุทธรณ์ได้คือ

๑. การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๕๖ ซึ่งกำหนดว่าผู้ได้รับ
บรรจุเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด
ตามมาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีการบรรจุบุคคลเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการ
พลเรือนสามัญ เพื่อแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งใด ๆ จากผู้สอบแข่งขันได้ในตำแหน่งนั้น
โดยบรรจุและแต่งตั้งตามลำดับที่ในบัญชีผู้สอบแข่งขันได้ และตามมาตรา ๕๒ ซึ่ง
เป็นเรื่องกรณีพิเศษ ซึ่งไม่ต้องดำเนินการสอบแข่งขันนั้น ให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ในตำแหน่งนั้นเป็นเวลาตามที่กำหนดในกฎ ก.พ. ซึ่งกำหนดไว้ในข้อ ๒ ว่า ให้ผู้ได้รับ
การบรรจุดังกล่าวทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งที่ได้รับบรรจุ เป็นเวลา
หกเดือน นับแต่วันเข้าปฏิบัติหน้าที่ราชการ เป็นต้นไป ๒ ในระหว่างเวลาทดลอง

มติ อ.ก.พ. วินัย ครั้งที่ ๒๓/๒๕๒๑ วันที่ ๒๘ มิถุนายน ๒๕๒๑

๒ กฎ ก.พ. ฉบับที่ ๓ (พ.ศ. ๒๕๑๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติ
ระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ว่าด้วยการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ

ปฏิบัติหน้าที่ราชการนั้น ถ้าผู้บังคับบัญชาเห็นว่าผู้นั้นมีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความสามารถเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง ซึ่งผู้บังคับบัญชามีอำนาจสืบสวนข้อเท็จจริงได้ โดยไม่จำกัดคณะกรรมการสอบสวน หรือเมื่อครบกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ให้ผู้บังคับบัญชาทำรายงานผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการของผู้นั้น เสนอตามลำดับ จนถึงผู้มีอำนาจสั่งบรรจุ ตามมาตรา ๔๔ ซึ่งได้แก่อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด รัฐมนตรีเจ้าสังกัด เป็นต้น เมื่อได้รับรายงานจากผู้บังคับบัญชาแล้ว ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ พิจารณาว่าผู้นั้น มีความประพฤติ ความรู้ และความสามารถเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้งหรือไม่ ถ้าเห็นว่าไม่ควรให้รับราชการต่อไป ก็ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ ซึ่งอาจเป็นเมื่อครบ ๖ เดือน หรือก่อนก็ได้ แล้วแต่ผลการทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการของผู้นั้น ถ้าเห็นว่าควรให้ทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไปอีกระยะหนึ่ง ภายในกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ตามวรรคหนึ่ง คือ ๖ เดือนนั้น ทั้งนี้ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ จะสั่งให้ผู้นั้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการต่อไปก็ได้ โดยให้ทั้งผู้บังคับบัญชาตามวรรคหนึ่งและผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ดำเนินการตามมาตรา นี้ อีกครั้งหนึ่ง ถ้าเห็นควรให้ผู้นั้นรับราชการต่อไปได้ เมื่อครบกำหนดเวลาทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ก็ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ รายงานให้ ก.พ.ทราบ

ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้อยู่ในระหว่างทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ซึ่งถูกสั่งให้ออกจากราชการ เพราะมีความประพฤติไม่ดี หรือไม่มีความรู้ หรือไม่มีความสามารถเหมาะสมที่จะปฏิบัติหน้าที่ราชการในตำแหน่งที่ได้รับแต่งตั้ง ให้ถือเสมือนว่าไม่เคยเป็นข้าราชการ แต่ทั้งนี้ไม่กระทบกระเทือนถึงการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือการรับเงินเดือน หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากทางราชการในระหว่างที่ผู้นั้นทดลองปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้ถูกสั่งให้ออก และผลประโยชน์ของทางราชการไปด้วยนั่นเอง

๒. การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๐๑ ซึ่งกำหนดในเรื่องที่บุคคลได้รับการบรรจุเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ และแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งตาม

- ๑) มาตรา ๓๘ วรรคหนึ่ง ซึ่งเป็นกรณีของผู้สอบแข่งขันได้
- ๒) มาตรา ๔๒ ในกรณีมีเหตุพิเศษไม่ต้องสอบแข่งขัน
- ๓) มาตรา ๔๓ เป็นเรื่องบรรจุบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความชำนาญงานสูงมากเป็นพิเศษเข้ารับราชการ ในฐานะผู้ทรงคุณวุฒิ
- ๔) มาตรา ๕๓ เป็นกรณีการโอนพนักงานเทศบาลมาเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ
- ๕) มาตรา ๕๕ เป็นกรณีข้าราชการพลเรือนสามัญไปรับราชการทหาร ตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร เมื่อพ้นจากราชการทหารโดยไม่มี ความเสียหายแล้ว ประสงค์จะเข้ารับราชการในกระทรวง ทบวงกรมเดิม ภายใน หนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันพ้นจากราชการทหาร
- ๖) มาตรา ๕๖ เมื่อข้าราชการได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการให้ ออกจากราชการไปปฏิบัติงานใด ๆ ซึ่งให้พ้นอายุราชการในระหว่างนั้น ถ้าผู้นั้นกลับ เข้ารับราชการภายใน ๔ ปี นับแต่วันออกจากราชการไปปฏิบัติงานดังกล่าว
- ๗) มาตรา ๕๗ เป็นการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนกลับ เข้ารับราชการ
- ๘) มาตรา ๕๘ เป็นการบรรจุแต่งตั้งข้าราชการอื่นและพนักงาน เทศบาลกลับเข้ารับราชการ

กรณี ๑ - ๘ นี้ เมื่อบรรจุแต่งตั้งให้เข้ารับราชการแล้ว มาตราข้างหลังว่า ขาดคุณสมบัติอยู่ก่อน หรือมีกรณีต้องหาอยู่ก่อน และภายหลังเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ ให้ผู้มี อำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ซึ่งได้แก่อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด ฯลฯ สั่งให้ผู้นั้น ออกจากราชการโดยพลัน แต่ถ้าเป็นกรณีซึ่งเพิ่งมาขาดคุณสมบัติ เมื่อรับราชการแล้ว มีสิทธิขาดคุณสมบัติอยู่ก่อน ทั้งนี้ก็มิใช่กรณีตามมาตรา ๕๕ แต่อาจถูกสั่งให้ออก ตามบทบัญญัติในเรื่องอื่น แล้วแต่กรณีต่อไป

ซึ่งคุณสมบัติตามบทบัญญัติมาตรา ๕๕ นี้แยกเป็น ๒ กรณีคือ

๑. กรณีตามมาตรา ๒๔ เป็นคุณสมบัติทั่วไปสำหรับบุคคลที่จะเข้ารับราชการ ซึ่งหากผู้ใดขาดคุณสมบัติตามบทบัญญัติมาตรานี้อยู่ก่อนเข้ารับราชการ จะมีสิทธิสมัครสอบแข่งขันหรือคัดเลือก เพื่อเข้ารับราชการได้ก็ต่อเมื่อได้รับการยกเว้นคุณสมบัติจาก ก.พ. แล้ว ฉะนั้น เมื่อเป็นกรณีที่ข้าราชการขาดคุณสมบัติ เพราะเป็นผู้ถูกกล่าวหาอยู่ก่อน และภายหลังตกเป็นผู้ขาดคุณสมบัติ เนื่องจากกรณีที่ต้องหาครั้งนี้ ข้าราชการผู้นั้นก็ย่อมต้องถูกสั่งให้ออกจากราชการโดยพลัน เช่นเดียวกับเมื่อข้าราชการผู้นั้น เป็นผู้ขาดคุณสมบัติอยู่ก่อน

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ มาตรา ๒๔ บัญญัติว่า "ผู้ที่ จะเข้ารับราชการ เป็นข้าราชการพลเรือนต้องมีคุณสมบัติทั่วไปดังต่อไปนี้

๑. มีสัญชาติไทย
๒. มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปี
๓. เป็นผู้เลื่อมใสในการปกครองระบอบประชาธิปไตยตามรัฐธรรมนูญ ด้วความบริสุทธิ์ใจ
๔. ไม่เป็นผู้ดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง
๕. ไม่เป็นผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบหรือเป็นโรคตามที่กำหนดในกฎ ก.พ.
๖. ไม่เป็นผู้อยู่ในระหว่างถูกสั่งให้พักราชการหรือถูกสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อนตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น
๗. ไม่เป็นผู้บกพร่องในศีลธรรมอันดี
๘. ไม่เป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว
๙. ไม่เคยเป็นบุคคลมลละลาบ
๑๐. ไม่เป็นผู้เคยต้องรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดลหุโทษ

๒. กรณีตามมาตรา ๔๔ เป็นเรื่องคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่ง เช่นตำแหน่ง
 นิติกร ๓ ก็ต้องมีคุณสมบัติเฉพาะ คือจบนิติศาสตร์บัณฑิต เป็นต้น ซึ่งมาตรา ๔๕ กำหนด
 ลักษณะของการตกเป็นผู้ขาดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งไว้ท่านเองเดียวกัน ในกรณีคุณสมบัติ
 ทั่วไป กล่าวคือ อาจเป็นกรณีขาดคุณสมบัติเฉพาะตำแหน่งนั้น โดยไม่ได้รับอนุมัติจาก ก.พ.
 ตามมาตรา ๔๔ อยู่ก่อน หรือมีกรณีต้องหาอยู่ก่อนและภายหลัง เป็นผู้ขาดคุณสมบัติ เนื่อง
 จากกรณีต่อนั้น แต่อย่างไรก็ดี มาตรา ๔๔ วรรคสอง ซึ่งบัญญัติว่า "ในกรณีที่มีเหตุผล
 และความจำเป็น ก.พ. อาจอนุมัติให้แต่งตั้งข้าราชการพลเรือนสามัญที่มีคุณสมบัติ เฉพาะ
 ต่างไปจากที่กำหนดไว้ในมาตรฐานกำหนดตำแหน่งก็ได้" ก็ยังเปิดโอกาสให้ กรณีที่ได้มีการ
 บรรลุผู้ขาดคุณสมบัติเฉพาะไปแล้ว อาจขออนุมัติให้บรรจุได้ เมื่อมีเหตุผลและความ
 จำเป็น"

๑๑. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากรัฐวิสาหกิจ

๑๒. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษให้ออกหรือปลดออก เพราะกระทำผิดวินัย
 ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือตามกฎหมายอื่น

๑๓. ไม่เป็นผู้เคยถูกลงโทษไล่ออก เพราะกระทำผิดวินัยตามกฎหมายว่าด้วย
 ระเบียบข้าราชการพลเรือน หรือตามกฎหมายอื่น

๑๔. ไม่เป็นผู้เคยกระทำการทุจริตในการสอบเข้ารับราชการ
 ผู้ที่ขาดคุณสมบัติตาม ๗, ๘, ๙, ๑๐ หรือ ๑๔ ก.พ. อาจพิจารณายกเว้นให้เข้า
 รับราชการได้ ส่วนผู้ที่ขาดคุณสมบัติตาม ๑๑ หรือ ๑๒ ถ้าผู้นั้นได้ออกจากงาน หรือออก
 จากราชการไปเกินสองปีแล้ว หรือผู้ที่ขาดคุณสมบัติตาม ๑๓ ถ้าผู้นั้นได้ออกจากงานหรือ
 ออกจากราชการไปเกินสามปีแล้ว และมีชื่อเป็นกรณีออกจากงานหรือออกจากราชการ
 เพราะกระทำผิดในกรณีทุจริตต่อหน้าที่ ก.พ. อาจพิจารณายกเว้นให้เข้ารับราชการได้
 มติ ของ ก.พ. ในการประชุมปรึกษา ยกเว้น เช่นนี้ต้อง เป็นเอกฉันท์ การลงมติให้กระทำโดยลับ

จรรยา รัตนาวินิจฉัย: คำอธิบายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน

แต่การที่ข้าราชการถูกสั่งให้ออกจากราชการทั้งสองกรณีนี้ ไม่กระทบกระเทือนถึงการใดที่ผู้นั้นได้ปฏิบัติไปตามอำนาจหน้าที่และการรับเงินเดือน หรือผลประโยชน์อื่นใดที่ได้รับจากทางราชการก่อนมีคำสั่งให้ออกนั้น และถ้าการเข้ารับราชการ เป็นไปโดยสุจริตแล้ว ให้ถือว่าเป็นการสั่งให้ออกเพื่อรับบำเหน็จบำนาญ เหตุทุกแทนตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ ซึ่งก็เป็นไปเพื่อให้ความเป็นธรรมแก่ผู้สุจริตนั้นเอง

๓. การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๕๖ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๘ ซึ่งมีบัญญัติว่า "ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการพลเรือนออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการได้ แต่ในการสั่งให้ออกจากราชการ เพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทุกแทน นอกจากให้ทำได้ในกรณีที่ระบุไว้ในมาตราอื่นแห่งพระราชบัญญัตินี้ และในกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการแล้ว ให้ทำได้ในกรณีต่อไปนี้ด้วยคือ

๑. เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด เจ็บป่วยไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ราชการของตนได้โดยสม่ำเสมอ ถ้าผู้มีอำนาจดังกล่าวเห็นสมควรให้ออกจากราชการแล้ว ให้สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการได้

๒. เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด สมัครไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ

๓. เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใดขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๒๔ (๑) (๔) หรือ (๕) ให้ผู้มีอำนาจดังกล่าวสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ"

บทบัญญัติตามมาตรา ๕๖ ดังกล่าว ให้อำนาจผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ ซึ่งได้แก่รัฐมนตรี เจ้าสังกัด อธิบดี ผู้ว่าราชการจังหวัด มีอำนาจสั่งให้ข้าราชการพลเรือนออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญได้ โดยไม่จำกัดคณะกรรมการชั้นทำการสอบสวนถึง เช่นมาตรา ๕๗ และไม่ได้เป็นการลงโทษทางวินัยด้วย แต่การสั่งให้ออกจากราชการเพื่อรับบำเหน็จบำนาญเหตุทุกแทนนั้น กระทำได้ในกรณีดังนี้

๑. ตามมาตราอื่น แห่งพระราชบัญญัตินี้ เช่นกรณีขาดคุณสมบัติตามมาตรา ๕๕ หย่อนความสามารถ ประพฤติตนไม่เหมาะสม บกพร่องในหน้าที่ตามมาตรา ๕๗ เป็นต้น

๒. ตามกฎหมายว่าด้วยบำเหน็จบำนาญข้าราชการ โคนอกเพราะถูก
ยุบตำแหน่ง ให้ออกโดยไม่มีควมผิด หรือออกตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญแห่ง
ราชอาณาจักรไทย หรือทหารออกจากกองหนุน เบี้ยหวัด ๑

๓. และในกรณีดังระบุไว้ใน ๓ अनुมาตราของมาตรา ๕๖ นี้เอง คือ

๓.๑ กรณีเจ็บป่วยไม่อาจมาปฏิบัติหน้าที่ราชการของคนได้โดยสม่ำเสมอ ซึ่งการลาป่วยนี้แม้จะไม่นานเท่ากำหนด ซึ่งทางราชการกำหนดไว้ว่าไม่เกิน ๖๐ วัน ๒ ในหนึ่งปี แต่ถาเป็นการลาบ่อย ๆ และผู้บังคับบัญชาเห็นว่าไม่ประสงค์จะให้ยู่รับราชการ ดังนั้นจึงให้ออกตามมาตรานี้ได้ ซึ่งในกรณีนี้จะสั่งให้ออกหรือไม่ก็ได้ แล้วแต่ผู้มีอำนาจดังกล่าวเห็นสมควร

๑ พระราชบัญญัติบำเหน็จบำนาญข้าราชการ พ.ศ. ๒๕๕๔ มาตรา ๑๑

๒ สิทธิการลาโดยได้รับเงินเดือนตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการจ่าย
เงินเดือนระหว่างลาของข้าราชการพลเรือนและตุลาการ พ.ศ. ๒๕๓๘
แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. ๒๕๑๓ คือ

๑. ลาป่วยในปีหนึ่ง ๆ ลาป่วยได้ดังนี้

๑.๑ ลาป่วยธรรมดาไม่เกิน ๖๐ วัน ในกรณีจำเป็นเจ้ากระทรวง
อนุญาตให้ลาต่ออีกไม่เกิน ๖๐ วัน

๑.๒ ลาป่วยเพราะประสบอันตราย เนื่องจากปฏิบัติการในหน้าที่
ลาได้ไม่เกิน ๑๒๐ วัน

๑.๓ ลาป่วยด้วยโรคติดต่อร้ายแรง เนื่องจากการปฏิบัติหน้าที่ราชการ
ในหน้าที่อื่นเกี่ยวเนื่องด้วยโรคนั้น ลาได้ไม่เกิน ๒๗๐ วัน

๓.๒ เมื่อไปปฏิบัติงานใด ๆ ตามความประสงค์ของทางราชการ โดยที่ข้าราชการพลเรือนสามัญผู้นั้นสมัครใจไป หากไม่สมัครใจ ผู้บังคับบัญชาจะสั่งให้ออกจากราชการไม่ได้ แต่หากไปโดยสมัครใจแล้ว ผู้บังคับบัญชาต้องสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการเพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี (ที่ สร. ๐๔๐๓/ว. ๓๔ ลงวันที่ ๒๓ พฤษภาคม ๒๕๑๒)

๓.๓ กรณีข้าราชการพลเรือนสามัญขาดคุณสมบัติ ซึ่งเป็นกรณีที่ขาดคุณสมบัติในขณะที่รับราชการอยู่ เพราะหากเป็นการขาดคุณสมบัติอยู่ก่อนเข้ารับราชการ หรือมีกรณีถูกกล่าวหาอยู่ก่อนแล้ว ก็จะไปเข้ากรณีตามมาตรา ๕๕ ข้างต้น

การขาดคุณสมบัติอื่นจะเป็นเหตุถูกสั่งให้ออก ตามมาตรา ๕๖ นี้ คือกรณี

๑. เสียสัญชาติไทย ตามมาตรา ๒๔ (๑) ซึ่งอาจโดยการแปลงสัญชาติ โอนสัญชาติ หรือถูกถอนสัญชาติก็ได้ ซึ่งยอม เป็นไปตามหลักกฎหมายในเรื่องสัญชาติ

๒. กรณีตามมาตรา ๒๔ (๔) คือไปดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง แต่ในปัจจุบันนี้ถูกยกเลิกไปพลางก่อน โดยพระราชบัญญัติ การดำรงตำแหน่งในทางการเมืองของข้าราชการ กรรมการ พนักงานส่วนท้องถิ่น และพนักงานรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งกำหนดไว้ในมาตรา ๔ ว่า "ข้าราชการ" หมายความว่า

การลาป่วยตั้งแต่ ๓๐ วันขึ้นไป ต้องมีใบตรวจของแพทย์ควย แต่ผู้บังคับบัญชาอาจสั่งให้มีใบตรวจของแพทย์ หรือให้แพทย์ตรวจก็ได้ แม้จะลาป่วยไม่ถึง ๓๐ วัน

ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ ๕๖ ตอนที่พิเศษ ฉบับพิเศษ หน้า ๑๑

ข้าราชการพลเรือนตามกฎหมายข้าราชการพลเรือนด้วย โดยใ้กำหนดไว้ในมาตรา ๕
 ว่า "ภายในระยะเวลาตามที่กำหนดไว้ในมาตรา ๒๐๕ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร-
 ไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มีให้นำบัญญัติของกฎหมายที่ห้ามข้าราชการ.....ดำรง
 ตำแหน่งข้าราชการการเมือง.....หรือดำรงตำแหน่งในทางการเมืองมาใช้บังคับแก่
 การดำรงตำแหน่งข้าราชการการเมือง หรือตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาของข้าราชการ
 กรรมการ พนักงานส่วนท้องถิ่น หรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ ซึ่งตามมาตรา ๒๐๕ แห่ง
 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยกำหนดไว้ว่า เมื่อครบกำหนดสี่ปีนับแต่วันแต่งตั้งสมาชิก
 วุฒิสภามาตรา ๒๐๑ แล้วให้นำบัญญัติมาตรา ๒๐๓..." ซึ่งขอมหมายความว่า
 ในปัจจุบันนี้ ข้าราชการพลเรือน ฯลฯ ยอมไปดำรงตำแหน่ง ข้าราชการการเมืองหรือ
 ตำแหน่งสมาชิกวุฒิสภาได้โดยไม่เป็นการขาดคุณสมบัติ ทั้งนี้เพื่อให้สมาคม เจตนารมณ์
 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งได้บัญญัติเป็นบทเฉพาะกาล อนุญาตให้ข้าราชการ
 ประจำ ฯลฯ ดำรงตำแหน่งในทางการเมืองในขณะเดียวกันได้ เพื่อให้อาจ
 ระดมผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาการต่าง ๆ มาช่วยเหลือในการบริหารราชการแผ่นดินได้
 เป็นการชั่วคราว

๓. กรณีตามมาตรา ๒๔ (๕) คือเป็นผู้มีกายทุพพลภาพจนไม่สามารถปฏิบัติ
 หน้าที่ได้ ไร้ความสามารถ หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือเป็นโรคตามที่กำหนด
 ใน กฎ ก.พ. เช่น โรคเรื้อน โรคพิษสุราเรื้อรัง เป็นต้น

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ มาตรา

ข้าราชการที่ถูกสั่งให้ออกในกรณีตามข้อ ๓ นี้ เช่นสมองควบคุมแขน และขา
 คานขวาเสีย ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ราชการได้ อันเป็นการขาดคุณสมบัติตามข้อนี้
 จึงถูกสั่งให้ออกตามมาตรา ๕๖ (๑) และ (๓) ๑

๔. การสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรา ๕๕ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบ
ข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ ซึ่งบัญญัติว่า "เมื่อข้าราชการพลเรือนสามัญผู้ใด
 ของรับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก ในความผิดที่ก่อกระทำโดยประมาท
 หรือความผิดลหุโทษ ซึ่งยังไม่ถึงกับจะต้องถูกลงโทษให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจาก
 ราชการ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ จะสั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ เพื่อรับ
 บำเหน็จบำนาญ เหตุทดแทนได้" มาตรานี้เป็นเรื่องให้ออกเพราะถูกจำคุก จึงไม่ต้อง
 ตั้งคณะกรรมการสอบสวน และไม่ถือเป็นโทษทางวินัย ผู้ถูกสั่งให้ออกจึงไม่ขาดคุณสมบัติ
 ที่จะสมัครเข้ารับราชการอีก เว้นแต่การถูกสั่งให้ออกเพราะถูกจำคุกในความผิดลหุโทษ
 หรือความผิดที่กระทำโดยประมาทนั้นไปเข้าลักษณะที่เป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรง
 หรือเกี่ยวกับหน้าที่ของตนโดยตรง ซึ่งต้องไปพิจารณาไปอีกทางหนึ่งที่ว่า พฤติการณ์
 ดังกล่าวจะเข้าลักษณะเป็นการกระทำผิดวินัยหรือบกพร่องในศีลธรรม ฯลฯ อันจะเป็น
 เหตุให้ขาดคุณสมบัติด้วยหรือไม่ และการถูกสั่งให้ออกจากราชการตามมาตรานี้เป็นเรื่อง
 ใกล้เคียงกับความผิดทางวินัย เป็นอันมาก และในบางกรณีก็เป็นผลมาจากข้อกล่าวหาทาง
 วินัยโดยตรง แต่ก็ไม่ถือเป็นกรณให้ออกเพราะกระทำผิดวินัย

๕. การสั่งให้ออกตามมาตรา ๑๐๐ ในกรณีที่ไปรับราชการทหาร ซึ่ง
 พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. ๒๕๑๔ บัญญัติว่า "เมื่อข้าราชการ
 พลเรือนสามัญผู้ใดไปรับราชการทหารตามกฎหมายว่าด้วยการรับราชการทหาร ให้ผู้มี
 อำนาจสั่งบรรจุตามมาตรา ๔๔ สั่งให้ผู้นั้นออกจากราชการ"

๑ มติ อ.ก.พ.ฯ วินัยครั้งที่ ๔๒/๒๕๒๐ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน

ในกรณีดังกล่าวทั้ง เรื่องการสั่งให้ออกในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการลงโทษทางวินัยตามข้อ ๑ และที่ไม่เกี่ยวข้องกับการลงโทษทางวินัยตามข้อ ๒ นี้ การอุทธรณ์ว่าตนมิได้กระทำความผิด หรือมีความบกพร่องตามคำสั่งให้ออก เพื่อขอให้ตนกลับเข้ารับราชการนั้น สาระสำคัญของพยายามหาพยานหลักฐาน เอกสารต่าง ๆ ที่มี มาหักล้างคำสั่งให้ออกให้ได้ เพื่อแสดงว่าตนยังมีสุขภาพ หรือคุณสมบัติอยู่ เหมาะที่จะรับราชการมิได้เป็นไปตามคำสั่งให้ออก ฉะนั้น จึงควรให้ตนได้กลับเข้ารับราชการดังเดิมด้วย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย